

צילום: Shutterstock | א.נ.ט.א.פ. קריאייטיב

ליד

מסביב לעולם ?? עד ??

קדחת, טרום-כריסמס
מתקיימים בכל עיר ותחת כל עץ (אשוח) רענן. מאוד עממי, קצת מסחרי ומלא חן. הם מתחילים כחודש לפני כריסמס, והקדחת מתגברת והולכת ככל שנתלשים הדפים בלוח השנה לקראת סוף דצמבר.

איפה: רחבי איזופה וארצות הברית
מתי: החודש שלפני חג המולד

מסורת, לגרש את החורף
לצד אירועי כריסמס המוכרים, ממושיכות להתקיים מסורות עתיקות ואוטנטיות, שרידים לחגי חורף אירופיים עת

זרעי קימל ולגמתי שיכר - אבל סירבתי לקפוץ מעל המדורה הדועכת ולרוץ עירומה עם עלות השחר. יש גבול. בימים העתיקים היה זה מן הסתם אקט התמוזגות נהדר עם אלת הטבע. בעידן המודרני הוא הומר לריצה קבוצתית מאורגנת בעירום.

היה מרגש לראות מאות אנשים עומדים בשדה בשורה, מחזיקים ידיים ושרים במקהלה, ואחר כך מתפצלים הקולות לכל מיני וריאציות על הנושא, בקצב מונוטוני אבל סוחף. לראשי הנשים היו זרים ססגוניים שהיו כה יפים, שלא יכולתי להתאפק ונגעתי בהם כדי לוודא שהם אמיתיים. זרי הגברים היו צנועים יותר - זר אחיד מעלי עץ אלון, עץ שמסמל עוצמה וגבריות. לי הם נראו כמו פרודיה על חיילים שלראשם קסדה עם הסוואה מלבבלת, שמסתירה גם את פניהם. יחי הבדלי המנטליות.

קולניריה, ענבר וגאוה

לא רק החגים, גם הגסטרונומיה היא ביטוי של המסורת ושל הגאוה הלאומית, במיוחד כשהשנה ריגה היא בירת הגסטרונומיה האירופית. השוק המרכזי שלה הוא הגרול באירופה, כליכר גדול - שהוא יושב בהאנגרים ענקיים שאחסנו בהם צפלינים במלחמת העולם השנייה. היה לי העונג לעשות בו סיור עם שף מקומי, שלימד אותי לא רק על מאכלים מקומיים, אלא גם דבר או שניים על מנטליות לבית.

הוא הראה לי למשל דוכנים שבהם מוכרים כשר מעושן ומשומר בדרך מסורתית, שארגון המזון האירופי, אשר על שיווקו בגלל רכיב בעייתי בתהליך השימור. אבל הלטיבים לא מוותרים על הטעם המיוחד שלו, שיש לו מתמכרים ממש, מה שהוליד שוק שחור בעל אופי מרדני חביב, אגב, בעיר גם מגוון של בתי תה, מהסוג שהיה אופנתי בארץ בשנות ה-70.

ריגה עיר מיוחדת, שגם שארגון אונסק"ו הכיר בה כנכס תרבות לאנושות. מצד אחד יש בה מרכז ימי ביניימי עתיק, ומצד שני הריכוז הגרול באירופה של מבני ארטי-נובו. רחובות שלמים, שבהם חזיתות הבתים הן תפארת הארטי-נובו. עם פסלים שכולטים

מדברים בפרחים

פסטיבל ליגו הפך לחלק מהותי בזהות הלאומית, ויש לו מגוון אמונות בהקשר אושר, פוריות, הצלחה כלכלית ואהבה. כמו בארצות אחרות באזור, גם בלטיביה חוגגים במדורות על חוף הים ועל שפת אגמים, אבל המוטיב המרכזי של ליגו הוא פרחים. זרים על הראש, על הדלת ועל ראשיהם של בעלי חיים הם חלק מהרג"א הלאומי, ומדמים לראות איך הם נושאים אותו בגאון.

אחת המסורות היא שבערב הזה הולכים לקטוף באחו פרח מסוים, כאשר בפועל זו ההזדמנות לאיבוד הבתולים או להרות, גם אחרי ניסיונות עקרים. האנרגיה המיוחסת ללילה הזה, שבו "החוק" אומר שאסור לישון, היא מיסטית ממש. לנשים מומלץ לרחוץ את פניהן בטל של הוריהן, ולצמחים ולפרחים שנקטפים לזרים מיוחס כוח מרפא. אחרי שהשמש שוקעת, מדליקים מדורה ואליה זורקים את הזרים של אשתך, ובכך נפטרים סמלית ממה שמיותר.

דגמתי את החגיגה הזו בשלושה אירועים שונים, ב-21 ביוני, והרגשתי שאני ממש מושפעת מהאווירה הכללית. פיזמתי את ההמנון החוזר "ליגו, ליגו" בשירים לכבוד שקיעת השמש והרלקת המדורה, ניסיתי לשזור זר באחו של פרחים ושרכים כמו "אדיותיי" המיומנות, טעמתי גבינה טיפוסית לחג עם

חררי חקירות, תאי עיגוניים, דרגשי שינה, חצר הוצאה להורג וסיפורים על אנשים ששרדו, או שעונשם "הומתק" והוגלו לסיביר. במקביל, יש בעיר סצנה של מסעדות סובייטיות, עם חפצי ממורביליה מהעידן ההוא ושלטים כמו "זהירות, סטלין צופה בך".

אחרי נפילת מסך הברזל ב-1991, חזרו לטפח בגאווה מודגשת את המורשת הלאומית בשירה, בריקוד ובלבוש מסורתי שיוצאים מהארון לפסטיבלים, מודגמים במוזיאוני פולקלור, והם חלק מתוכנית הלימוד בבתי הספר. הלאומיות המלבבלת כוללת גם התרפקות על התקופה שלפני הכיבושים הזרים, ועל המורשת הפגאנית הקדם-נוצרית מאז. אחת הדרכים להבין יותר לעומק את הלטיבים מהבחינה הזו היא להצטרף לאחד החגים העתיקים שזכו להידוש. כזה למשל הפסטיבל הקיצי הססגוני ליגו (Ligo), חגיגת היום הארוך בשנה ב-21 ביוני. כאשר הנצרות השתלטה על השבטים הפאגניים באזור, היא אסרה על האיורים הבלתיים לקיים את הטקסים הללו. כמו במקומות אחרים, התחכמה הכנסייה ושלבה את החג ביומו של יוחנן הקדוש, ב-24 ביוני, שכאן הוא מכונה יאני. זהו, אגב, השם הכי נפוץ לילד לטיבי, ולילדה - ליגה, שם שנגזר מהחגיגה ליגו.

לחגוג את הקיץ בלטיביה

למטייל הישראלי לטביה היא יעד לא מוכר, לא ממוסחר ומעורר סקרנות. ערים עתיקות, יערות, אגמים ונחלים, תרבות ספא מפותחת וזהות לאומית שממציאה את עצמה מחדש אחרי שנים של דיכוי סובייטי - גילי מצא

לטביה, האחות השלישית במשולש הבלטיות לטביה, ליטא ואסטוניה, סיקרנה אותי כבר כמה שנים, אחרי שביקרתי באסטוניה ובלטא, ולו להשלמת הפאזל. בדיוק, היא התגלתה כאחות השלישית והכי מוצלחת, כמו באגדות עם. לטביה, שגובלת באסטוניה, ליטא, רוסיה ובלארוס, היא אחת המדינות הכי ירוקות בעולם. חלק נכבד משטחה מכוסה יערות אורן ואשוח, וגם נחלים. המון נחלים - יותר מ-12,000 נחלים קטנים ומעל 3,000 אגמים. מרוב בריאות, אפילו הפרות תפסו גוון כחול ים-אפור בהיר, והן רועות להן באחו בשלווה. כמה זה לא צורק, שכל היופי והבריאות הללו מותחלים רק בין כ-1.7 מיליון תושבים, שחיים על שטח הגדול פי שלושה משטחה של מדינת ישראל. למטייל הישראלי לטביה היא יעד חדש, לא מוכר, לא ממוסחר ומעורר סקרנות. אחרי הכול, לישראלים שחיים בסיר לחץ מיוזע ונפיץ, קשה שלא לקנא במדינה ירוקה שבה יש פסטיבלי ספא, טקס סאונה מקודש מדי יום ראשון ("סאונה שחורה", קוראים לה. סאונה יבשה ללא ארובה, עם עישון פנימי שיוצר מיסוך) ואפילו "כפר ארנבות" שבה נגר משוגע לרבר, עם בתים מינאטוריים, תאורה "בתי ילדים" לגורי הארנבים.

מידע מעשי

הגעה: ישראלים אינם זקוקים לאשרת כניסה ללטביה ביקור שאינו עולה על תשעים יום. חברת אייר בלטיק, החברה הלאומית של לטביה, מקיימת טיסות מת"א לריגה כ-4 פעמים בשבוע בעונת הקיץ. חשוב להקפיד על כל שלבי הצי-אין אונליין, לפני שאתם מגיעים לשדה, אחרת תשלמו עמלה. היתרון הגדול הוא שזו טיסה ישירה ליעד. www.airbaltic.com/en/cheap-flights-to-tel-aviv

מלונות: ריגה - Ibis riga center - רק בן שנה, במיקום נהדר, מול תחנת הרכבת והשוק המרכזי, במרחק הליכה קצר לחלק העתיק והתיירותי. מלון איביס מעוצב בשיק צעיר, עם עמדות ווייפיי לגלישה מיידית בלובי. שימו לב שאתם בכתובת הנכונה, כי יש איביס נוסף: Marijas iela 5, Rīga

יורמולה - hotel Jurmala spa - מלון ספא איכותי, שהיה פעיל בעידן הסובייטי, עבר שיפוץ מסיבי ושינה פניו. יש בו מסעדת שף שמחזיקה באידיאולוגיית הסלואו פוד - בדגש על לוקאליות של חומרי הגלם.

hotel Sigulda - מלון חביב על משפחות וקבוצות, שממוקם בלב העיר, שהיא יותר עיירה במונחים שלנו. המלון שמר על מיקומו מ-1890, כשאצולת רוסיה הייתה מתארכת בו. המסעדה שלו, שהקיר החיצוני שלה מחופה כולו בדשא מעוצב, מומלצת במיוחד. www.hotelsigulda.lv

מדריך טיולים: אלכס, (כך הציג עצמו, בלי שם משפחה, במה שנראה ככינוי מחתרתי), היה המדריך שלי לרחבי ריגה. בעזרת מכוניתו ראייתי בשלוש שעות, מה שעצמאית היה לוקח לי לפחות יום. אחת ההתמחויות שלו היא סיור ארכיטקטורה ברחובות הארט-נובו בעיר, אבל אפשר להזמין ממנו דגשים אחרים וגם איסוף מהמקום שאתם שוהים בו. טל' +371 29618524. www.alextoours.lv

עיר הארנבים: כבר מיניאטורי המותאם לתושביו - מאות ארנבים מ-65 סוגים שונים. מתאים במיוחד לטיול עם ילדים, אבל גם מבוגרים עם נפש ילדותית עשויים ליהנות מהמקום. פתוח 09:00-21:00. מחוז Bauska, טל' +371 29548071

לחובבי אופניים: אפשר "לעשות" את לטביה ברכיבה. יש מסלול מוסדר מריגה לאורך 1,296 ק"מ.

אליו לרגל. האגדה על מאיה התחילה במערה מעניינת שנקראת גוטמניס, שעל קירות הגיר שלה חקוקים אלפי שמות של זוגות, בדומה למנהג הרווח של זוגות התולים על גשרים מנעול המסמל את הקשר, ומשליכים את המפתח למים.

חוץ מבנג'י, אומגה מתוך רכבל מעל עמק גאויה, סלאולם במזחלת, כיסאות אוויריים ומגלשה מהירה, אפשר לצעוד בעשרות מסלולי הליכה או לרוש באופני הרים, מ-10 עד 50 ק"מ. מזכרת שמומלץ לקנות היא מקל הליכה צבעוני, מגודל עיפרון ועד מקל סבא אמיתי, עשוי מעץ אגוז, ערער, דוברבן, ערבה ועוד, מעוקל בסופו ועליו חקוקים סימנים פגאניים לשפע וכוח. בשנות ה-20 של המאה הקודמת, התפתחה התיירות לאזור ותעשיית מקלות ההליכה שגשגה. כיום ניתן לראות אותם בתצוגה בפארק אוזורי או לרכוש בכל פינה בעיר, מגולפים באותה טכניקה מפעם.

g@globes.co.il

במיוחד מאז שהושק אליה קו רכבת. תיירי מרפא הזמינו להם אמבט מחומם במי ים, שאליו נוסף בוץ אוזרי, וחלק מהבילוי היה להיראות במקומות השווים לאורך ריביירה של 24 ק"מ. יורמולה נראתה לי מעין קיסריה משוררגת - עיר חוף עם וילות בעשרות סגנונות ארכיטקטוניים ובתי עץ מרהיבים בני כ-150 שנה. אם זה לא מספיק, יש בה שילוב נדיר בין 11 חופים עם דגל הצטיינות כחול, שנושקים ליער, והאוויר עושה ארומתרפיה טבעית. וכל הפוטוסינתזה הזו, גם מצמיחה תחביב לאומי - קטיפה פטריות, שמהן עושים רוטב נימוח.

אם אתם כבר כאן, מומלץ לטייל גם בשמורת הטבע קמרי (Kemerli), שייכת טריטוריאלי לטביה והיא כולה ביצה ספוגית, בת אלפי שנים. אפשר לעשות בה טרק במסלול הליכה של כשלוש ק"מ במסלול מחופה בעץ. בנוסף יש בה כ-30 מעיינות גופרית, רובם נחבאים מהעין. במקום טוענים שהוכח מדעית כי הם מסייעים לבעיות עיכול, שינה וריכאון.

עוד דרך נעימה לחוות את הטבע המקומי (ואפילו כזו שמתאימה לכל המשפחה) היא העיר סיגולדה (Sigulda). רק שעה מריגה, ואתם בעיר שהיא נקודת המוצא לפארק אקסטרים, שטובל בעיר ענק ונהר הגאויה (Gauja), שמזמין לחוות אותו בשיט. הדרך הכי מדליקה להרגיש את הטבע היא לשלב חתירה בקיאק או בקאנו וללון באתרי הקמפינג המוסדרים לאורך הנהר.

סירת טוראידה מימי הביניים, שבה התקיים פסטיבל ליגו, היא אתר המורשת הכי מתויר בלטביה. משמעות השם היא "גינת האלים", בגלל סיפור מהמאה ה-17, שמקומיים מתעקשים שהוא אמיתי, על הבתולה מאיה, שנאמנתה לגבר בשם גוטמן, הפכה לסמל אהבה, עם מצבה ופסל, שעולים

מהקיר, אריחים צבעוניים, קישוטים גיאומטריים וציטוטים מהמיתולוגיה והפולקלור, שנוספו בידי ארכיטקטים מקומיים. אם אתם ממש בעניין, לכו לבקר במוזיאון הארט-נובו. כדי להתרשם ממראה העיר, המלצת תצפית: לעלות למסעדת הגג של מלון ריסון בלו, שיש בה תפריט במחיר סביר למדי, ובאותה נשימה ליהנות גם מנוף וגם מאוכל. עוד ביטוי של גאויה מקומית הוא הענבר, הזהב המקומי - אבן חן שנוצרה מהתאבנות של שרף עצים. לטביה היא חלק מ"דרך הענבר" - דרך סחר עתיקה עוד מהתקופה הפרהיסטורית, שבה הובלו אבני הענבר הנוצרות מחופי הים הבלטי והים הצפוני לאורך אירופה בדרכי יבשה, לאורך נהרות ודרך הים השחור. עד למצרים העתיקה, יוון ורומא הגיע הענבר הצפוני. אפילו בקברו של תות אנה-אמן נמצאו קישוטי ענבר. כיום, "דרך הענבר" היא מותג תיירותי, ובלטביה, כמו גם במדינות נוספות לאורך הנהר, הענבר מוגדר כתכשיט הלאומי, והוא גודש את חנויות המזכרות בקיטשיות מעיקה. הענבר הוא לא רק קישוט. לוקחים אותו ברצינות רבה, ויש הטוענים שיש לו סגולות מרפאות. מה לא נאמר עליו? שהוא מדביר עין רעה, משפר חילוף חומרים, מרגיע, מצעיר את העור, נו, ברור שלא יכולתי לסרב לספא ענברי. זה התחיל בהשריה באמבט רותח עם מלחים, המשיך בקרצוף עורי עם אבן הקסם ענבר כתושה לאבקה דקה, מקלחת, עיסוי פותח חסימות שוב עם ענבר, ואו נרדמתי ועפו להן שעותיי.

גם רוגע, גם אקשן

את הטיפול הזה עברתי בעיר הקיט והספא יורמלה (Jurmala), העיר החמישית בגודלה בלטביה. כבר במאה ה-19 הייתה מפורסמת כעיר של מרחצאות מרפא, שנעשתה פופולרית

